

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

18.07.2017 № 86-р/к

№ 1/02-74-15

м. Харків

Про закриття провадження у справі

Адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання першого відділу досліджень та розслідувань від 31.05.2017 № 240 про попередні висновки у справі № 1/02-74-15, розпочатої за ознаками вчинення ПУБЛІЧНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ХАРКІВГАЗ» (надалі - ПАТ «ХАРКІВГАЗ») порушення законодавства про захист економічної конкуренції,

ВСТАНОВИЛА:

За результатами розгляду заяви фізичної особи [REDACTED] від 26.12.2014 (вх. від 05.01.2015 № 1/1/P-5), отриманої від Антимонопольного комітету України (надалі – Заява), на підставі подання першого відділу досліджень і розслідувань від 21.04.2015 № 191 про початок розгляду справи за ознаками вчинення ПАТ «ХАРКІВГАЗ» порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку постачання природного газу за регульованим тарифом, адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято розпорядження від 30.04.2015 № 81-рп/к про початок розгляду справи № 1/02-74-15 (надалі - Справа).

Бездіяльність ПАТ «ХАРКІВГАЗ» полягає у неповідомленні споживачів до або під час відключення від системи газопостачання про причини такого відключення.

В ході розгляду Справи встановлено наступне.

ПАТ «ХАРКІВГАЗ» відповідно до статуту, затвердженого загальними зборами акціонерів товариства (протокол загальних зборів акціонерів від 13.04.2012 № 1) та зареєстрованому у виконавчому комітеті Харківської міської ради від 17.05.2012, номер запису 14801050040005806, є юридичною

особою (господарюючим суб'єктом) за законодавством України. Місцезнаходження ПАТ «ХАРКІВГАЗ»: 61109, м. Харків, вул. Безлюдівська, 1. Ідентифікаційний код - 03359500.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному веб-сайті Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Міністерства юстиції України «<https://usr.minjust.gov.ua>» (надалі – Веб-сайт), технічним адміністратором якого є ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР» (ідентифікаційний код – 33499803, місцезнаходження: вул. Мельникова, буд. 81-А, м. Київ, 04050), основним видом діяльності ПАТ «ХАРКІВГАЗ» є розподілення газоподібного палива через місцеві (локальні) трубопроводи (код за КВЕД 35.22). Крім того, одним з видів діяльності є діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах (код за КВЕД 71.12).

За наявною у територіального відділення інформацією ПАТ «ХАРКІВГАЗ» до липня 2015 року на підставі ліцензії від 14.04.2011 серії АГ № 507405, виданої Національною комісією регулювання електроенергетики України, здійснювало діяльність з постачання природного газу за регульованим тарифом, а починаючи з липня 2015 року на підставі ліцензії на розподіл природного, нафтового газу та газу (метану) вугільних родовищ розподільчими газопроводами від 20.03.2015 серії АЕ № 295528, виданої Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах електроенергетики та комунальних послуг, - діяльність з розподілу природного газу.

Відповідно до абзацу другого частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія - це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з абзацом п'ятим частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» суміжний ринок – товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без посереднього використання товарів, що виробляється (реалізуються) суб'єктами природних монополій.

Абзацом другим статті 6 Закону України «Про природні монополії» передбачено, що до суміжних ринків, належить, зокрема: постачання природного газу та інших речовин, транспортування яких здійснюється трубопровідним транспортом.

Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» розподіл природного і нафтового газу трубопроводами відноситься до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.

Отже, здійснюючи діяльність з постачання природного газу за регульованим тарифом та розподілу природного газу, ПАТ «ХАРКІВГАЗ» відповідно до Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природної монополії.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПАТ «ХАРКІВГАЗ» є суб'єктом господарювання.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуга з постачання природного газу за регульованим тарифом в період 2013 - 2014 років та січня – червня 2015 року;

- ПАТ «ХАРКІВГАЗ» – надавач послуг.

Споживачами послуг з постачання природного газу за регульованим тарифом є фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи.

Отже, послуги з постачання природного газу за регульованим тарифом в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Послуги з постачання природного газу за регульованим тарифом не є взаємозамінними іншим послугам, оскільки перелік робіт, що входить до зазначеної послуги, не має подібних (аналогічних) за призначенням, споживчими (фізичними, технічними, експлуатаційними) властивостями, характеристиками та якісними показниками, тощо.

Таким чином, товарними межами ринку є послуги з постачання природного газу за регульованим тарифом.

Територіальними (географічними) межами ринку послуг з постачання природного газу за регульованим тарифом є територія Харківської області (крім м. Харкова), на якій розташовані мережі газопроводів, що перебувають у власності та/або користуванні ПАТ «ХАРКІВГАЗ».

В зазначених територіальних межах послуги з постачання природного газу за регульованим тарифом надавало лише ПАТ «ХАРКІВГАЗ», тобто в цих межах воно не мало жодного конкурента.

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

З урахуванням пункту 7.1. Методики часовими межами ринку постачання природного газу за регульованим тарифом визначено 2014 рік та січень – червень 2015 року, оскільки внаслідок змін у діючому законодавстві ПАТ «ХАРКІВГАЗ» послуги з постачання природного газу за регульованим тарифом надавало до липня 2015 року.

В зазначений період структура вказаного ринку не змінювалась.

Враховуючи наведене, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПАТ «ХАРКІВГАЗ» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з постачання природного газу за регульованим тарифом в межах території Харківської області (крім м. Харків), на якій розташовані розподільні газопроводи, що перебувають у власності та/або користуванні ПАТ «ХАРКІВГАЗ».

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуга з розподілу природного газу в період з липня 2015 року до теперішнього часу;

- ПАТ «ХАРКІВГАЗ» – надавач послуг.

Споживачами послуг з розподілу природного газу є фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи.

Діяльність на ринках послуг з розподілу природного газу регулюється, зокрема, Законом України «Про природні монополії», Законом України «Про ринок природного газу», Кодексом газорозподільних систем, затвердженим Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі - НКРЕКП) від 30.09.2015 № 2494, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (надалі - Кодекс газорозподільних систем).

Згідно з пунктом 35 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» розподіл природного газу – це господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою її фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.

У розумінні пункту 17 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» ПАТ «ХАРКІВГАЗ» є оператором газорозподільної системи (надалі – оператор ГРМ).

Таким чином, товарними межами ринку є послуги з розподілу природного газу.

Територіальними межами ринку послуг з розподілу природного газу з урахуванням вимог Методики є територія Харківської області, на якій розташовані належні ПАТ «ХАРКІВГАЗ» об'єкти, призначені для розподілу природного газу.

Враховуючи, що послуги з розподілу природного газу надаються ПАТ «Харківгаз» з липня 2015 року, часовими межами ринку визначено з липня 2015 року до квітня 2017 року - проміжки часу, протягом яких залишалась незмінною структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

ПАТ «ХАРКІВГАЗ» в межах території Харківської області (крім м. Харкова), на якій розташовані належні йому об'єкти, призначені для розподілу природного

газу, не має конкурентів на ринку послуг з розподілу природного газу, адже споживачі природного газу не мають можливості отримувати зазначені послуги від інших ліцензіатів.

Враховуючи наведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПАТ «ХАРКІВГАЗ» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з розподілу природного газу на території Харківської області в межах належних йому об'єктів, призначених для розподілу природного газу.

Згідно з частиною сьомою пункту 6.8. Правилами безпеки систем газопостачання, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України 15.05.2015 № 285, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.06.2015 за № 674/27119, у випадку виявлення несправних та непридатних до подальшої експлуатації димових і вентиляційних каналів особа, яка виконує їх перевірку, зобов'язана попередити власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)) про заборону користування газовим обладнанням, невідкладно направити газорозподільному підприємству акт перевірки технічного стану димових та вентиляційних каналів для подальшого відключення газових приладів від системи газопостачання.

Відповідно до пунктів 6, 7 Правил надання населенню послуг з газопостачання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.1999 № 2246 (надалі - Правила) газопостачання та/або газові прилади на об'єкти споживача припиняється у разі, зокрема, порушення правил безпеки систем газопостачання, що створює загрозу виникнення аварійної ситуації зі складання відповідних актів.

Пунктом 9 Правил, передбачено, що відновлення газопостачання здійснюється газорозподільним підприємством протягом двох робочих днів у містах та п'яти календарних днів у сільській місцевості після усунення порушень, сплати споживачем боргу та відшкодування збитків, завданих його неправомірними діями газопостачальному або газорозподільному підприємству.

В ході розгляду Справи встановлено, що ПАТ «ХАРКІВГАЗ» відключало газоспоживчі прилади споживачів від системи газопостачання, при цьому складало акт про відключення газоспоживаючих приладів без зазначення в ньому підстав такого відключення.

Так, з матеріалів Справи вбачається, що за результатами проведених працівниками Красноградської філії ПАТ «ХАРКІВГАЗ» робіт з планово – технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання та приладів у домоволодіннях виявлено ряд порушень правил безпеки систем газопостачання, які стали причиною відключення газоспоживних приладів споживачів від системи газопостачання, зокрема:

- самовільне втручання у внутрішньобудинкову систему газопостачання (самовільна заміна з'єднання опалювального приладу до газового опуску на гнучкий шланг);

- порушення цілісності димового каналу (приставний димовий канал має тріщини в кладці і завали).

Так, ПАТ «ХАРКІВГАЗ» 14.05.2014 відключило газоспоживчі прилади фізичної особи – споживача [REDACTED] від системи газопостачання за адресою: Харківська обл., смт Близнюки, вул. Тельмана, 36, про що було складено акт про відключення газоспоживчих приладів від 14.05.2014 без зазначення в ньому підстав такого відключення. При цьому, про причини такого відключення ПАТ «ХАРКІВГАЗ» повідомило споживача листом від 31.10.2014 № 3357 лише після його письмово звернення.

Неповідомлення ПАТ «ХАРКІВГАЗ» споживачів до або під час відключення від системи газопостачання про причини такого відключення призвело до неможливості вчасного усунення споживачем порушень, а отже, до ущемлення його інтересів.

Така бездіяльність ПАТ «ХАРКІВГАЗ» була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку постачання природного газу за регульованим тарифом, адже в такому випадку споживач відповідних послуг мав б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення його інтересів міг б обрати іншого виконавця таких послуг.

Враховуючи наведене, бездіяльність ПАТ «ХАРКІВГАЗ», яка полягає у неповідомленні споживачів до або під час відключення від системи газопостачання про причини такого відключення, містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку постачання природного газу за регульованим тарифом.

Адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України ПАТ «ХАРКІВГАЗ» надані рекомендації від 15.12.2016 № 155 - рк/к щодо припинення вищезазначеної бездіяльності (надалі – Рекомендації № 155-рк/к).

На виконання зазначених рекомендацій ПАТ «ХАРКІВГАЗ» листом від 13.01.2017 № Kh 007-ЛВ-340-01-17 (вх. від 16.01.2017 № 151) надало копію акта про відключення газоспоживчих приладів (для побутових споживачів), затвердженого розпорядженням від 13.01.2017 № 05.2Р-1-0117 «Щодо організації заходів з припинення (відключення) газопостачання споживачам», яким передбачено зазначення причин припинення/обмеження газоспоживання до/або під час здійснення відключення газоспоживчих приладів (припинення газопостачання) від системи газопостачання.

Таким чином, порушення ПАТ «ХАРКІВГАЗ» законодавства про захист економічної конкуренції припинено.

Рекомендації № 155-рк/к ПАТ «ХАРКІВГАЗ» виконані.

За таких умов, враховуючи, що у територіального відділення відсутня інформація, яка б свідчила, що бездіяльність ПАТ «ХАРКІВГАЗ», яка полягає у неповідомленні споживачів до або під час відключення від системи газопостачання про причини такого відключення, призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, чи завдали значних збитків окремим особам чи суспільству, провадження у справі відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» підлягає закриттю.

Подання про попередні висновки у Справі направлено до ПАТ «ХАРКІВГАЗ» та фізичній особі – споживачу Ромашенку В.В. разом із супровідними листами від 01.06.2017 № 02-26/1-1691 та № 02-26/1-1689.

На подання про попередні висновки у Справі ПАТ «ХАРКІВГАЗ» та фізична особа - споживач [REDACTED] будь-яких заперечень і зауважень не надали.

Враховуючи наведене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 46, 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 1/02-74-15.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Гейда І.О.